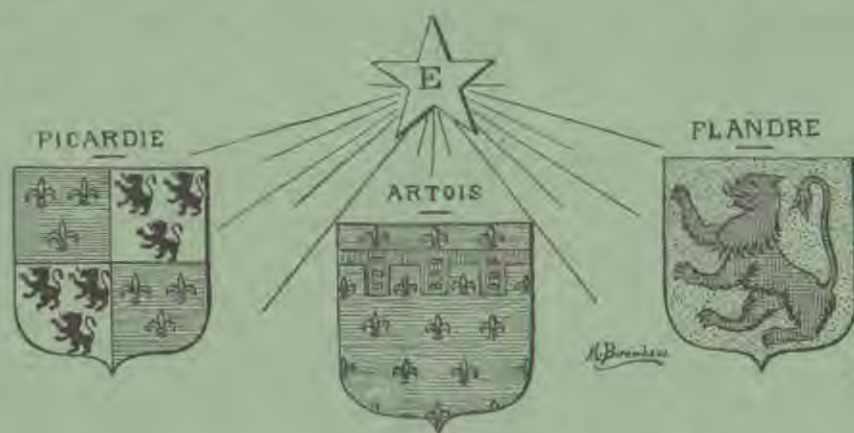

NORDFRANCA

ESPERANTISTO

(PIKARDA STELO - NORDA GAZETO - ANTAŬEN)

MONATA REVUO

de la Nordfrancaj Esperantistoj

Publikigas la sciigojn de la Norda Federacio kaj de la Grupoj

REVUE MENSUELLE

des Espérantistes du Nord de la France

Publie les renseignements de la Fédération du Nord et des Groupes

Redaktejo kaj administrejo:

18, rue Albert 1er - DUNKERQUE (Nord)

C. VERNAY, Direktoro

G. VANHOVE, Administranto

M. DELAVIGNE, Respondeca redaktoro

Redakta Komitato, redaktas

Jarabono: Francujo 10 frankoj

aliaj landoj: 8 respondkuponoj aŭ egalvaloro

POSTĈEKKONTO: LILLE 403-50

G. VERNAY, DUNKERQUE

Les bonnes adresses de Dunkerque...

KODAKS
PHOTO-AMATEURS

CAYEZ

9bis, Rue Clémenceau - DUNKERQUE

Travaux - Agrandissements
Stoche de toutes marques
Esperanto parolata

ATELIER DE RELIURE ET CARTONNAGE
(Fondé en 1860)

Louis BLOT

10, Rue Dupouy, DUNKERQUE

Reliure en tous genres
de luxe et d'amateur
Esperanto parolata

IMPRIMÉS EN TOUS GENRES - PAPETERIE

RELIURE - GRAVURE

Fournitures classiques et de bureau

Librairie du Beffroi

Albums et Timbres pour Collectionneurs

Livres - Insignes Espérantistes

MOREAU-FOURMEUX

28, Rue Clémenceau, DUNKERQUE

"Au Roi du Saucisson"

Roger BRATS

30, Rue Michelet

COUDEKERQUE-BRANCHE

Fromages, Conserves, Confitures

Vente sur tous les Marchés de la Région

Fabrique de Casquettes

BÉRETS - CHAPEAUX

EDMOND

Chapelier

38, Rue Poincaré - DUNKERQUE

"Les BLEUETS"

26, Rue Poincaré - DUNKERQUE

Blanche RAMOUT

Fleuriste

Vous y fournir, c'est affirmer votre bon goût

Cheix de Plantes - Corbeilles
Gerbes et Bouquets

Les Coopérateurs
de Flandre et d'Artois

Toute l'Alimentation

Tous les Vins

Tous les Spiritueux

Poids exact, juste Prix, Qualité parfaite

Nos succursales sont ravitaillées chaque jour

en Pain, Lait frais pasteurisé

Fruits, Charcuterie, Beurre

VENTE A TOUS

Avantages accordés aux sociétaires :

Ristourne au prorata des achats

(3,195,249 frs répartis pour 1935)

Secours de la Mutualité Coopérative

(naissance, maladie, décès)

Journal gratuit tous les 15 jours

Dans nos 450 magasins, vous trouverez

la qualité que vous cherchez

les prix qui vous conviennent

Tout l'HABILLEMENT

Hommes, Jeunes Gens

Enfants

AU BON VÊTEMENT

Maison O. ROZEN

17, Rue des Chaudronniers

DUNKERQUE

Esperanto parolata

FIRMO

Georges MAEGHT

Juvelisto - Artobjektoj

9, Rue Clémenceau, DUNKERQUE

Esperanto parolata

Rabato al niaj Samideanoj

NORDFRANCA ESPERANTISTO

Monata Revuo de la Nordfrancaj Esperantistoj

2^a Serio - 14^a Jaro

N° 10

OKTOBRO 1937

AL NIAJ LEGANTOJ KAJ ABONANTOJ

Ni petas pardonon al niaj geamikoj pro la malŝua eliro de la numeroj 9^a kaj 10^a de NjE. Tia malŝuo okazis pro diversaj kaŭzoj. La ĉefa estas la longa malsano de nia presisto, S-ro Delavigne kiu suferis dum multaj monatoj. Ankoraŭ nune, li ne estas plene resanigata. Pro tio, li ne plu povas presadi la tutan baltenon.

Alia kaŭzo, ĉiokaze, estis la financa flanko de nia revuo.

La preskostoj altiĝis ĝis 60 % de la antaŭaj prezoj. La papero ankaŭ. La sendkostoj kiuj estis, en Francujo, 0,01 kaj 0,02 ponumere estas nun 0,10. S-ro Vanhove, nia sindonema administranto, dum longaj noktoj dormis maltrankvile kaj, malesperigita, vidis siajn harojn forlasi lian kapon!

Tamen, ĉar kelkaj bonaj amikoj promesis daŭre nin helpi, ni povos denove aperigi regule nian revuon. Sed por ke NjE povu plene funkcii, ni petegas niajn amikojn reaboni kiel eble plej rapide al nia gazeto. Almenaŭ ili sciigu nin ĉu ili intencas reaboni aŭ ne, ĉar ni deziras nur eldoni la necesan kvanton da ekzempleroj, por ne elspezi monon senutile.

La bonvolo de niaj abonantoj simpligos kaj faciligos al niaj kunlaborantoj la laboron de kalkulado, adresaro kaj organizado de NjE.

Ĉar la unua numero de NjE aperis en novembro 1936, la abono de la plimulto finiĝas kun ĉi tiu numero. Ni estas tre dankaj ke oni ne prokrastu sciigi nin ĉu ni devas daŭrigi la sendadon de la gazeto aŭ ne.

Kaj nun, jen kiel ni intencas prezenti la venontajn kajerojn de NjE. Oni plendis, (tute prave) ke en lasta numero de NjE ni aperigis tro da francelingvaj tekstoj. Tiu ĉi numero enhavas ankoraŭ kelkajn (por helpi la novajn esperantistojn adaptiĝi al legado de esperantlingvaj tekstoj). Ni prizorgos ke en ĉiu numero aperu "iom por la gusto de ĉiu" : facilajn kaj stilsimplajn kronikojn por la novaj, interesplenajn artikolojn por la malnovaj. Cetero, "Provizora Kato" kiu de nun subskribos EDE, prizorgos en "Ni daŭrigu !" la perfektigemulojn; "Verda Kato", kiu, pro malsano, malaperis dum kelkaj monatoj el nia rondo, denove verkos sian skriban kurson kaj siajn vivantajn dialogojn por "Ni la komencantoj"; S. sin okupos pri la literatura flanko; S-ro M. Delcourt, anstataŭ "Verda Nazo", verkos la spritaĵojn "Por Ridi". Damnercy, per la "Distraĵoj" provos vin amuzi kaj tuta aĝaro de talentplenaj kunlaborantoj, enlandaj kaj allandaj, verkos por niaj legantoj.

Ni ne bezonas diri al niaj amikoj ke la eldonado de NjE estas terura laboro kiun, tute senpage, efektivas kelkaj idealistaj samideanoj labo-

rante por la progreso kaj sukceso de nia movado. Se kelkfoje, ilia komuna laboro povas ŝajni ne perfekta, oni estu indulgaj al ili, oni ne tro kritiku ilin sed plibone pripensu kion ili bezonas kuragon por trapasi la ĉiuspecajn malfacilaĵojn nunajn.

En tempo, kiam multaj gazetoj, eĉ ĉiutagaj kaj semajnaj devas ĉesi, kiam proksimume 40 % el la gazetoj francalingvaj malaperos je la fino de la jaro pro la tro grandaj elspezoj kaj kostoj de la presarto, estas devo por ĉiuj subteni, kiel eble plej, ilian esperantan organon kiu ne volas morti, kiu ne mortos se vi ĝin helpas. La abonkosto restas fiksata je la plej malalta kaj demokrata prezo : 10 Fr.

Kaj finante, ni volas atentigi la samideanojn pri la nova verko de nia direktoro : "Aperçu sur l'évolution du problème de la langue auxiliaire" kiu ĵus aperis. Bela libro, preskaŭ cent paĝa, ilustrita per 12 bildoj kaj kiu estas vendata (10 fr. afrank.) je la profito de NJE. Ĝin aĉeti estas maniero pruvi vian dankemecon al tiuj kiuj sin oferas al nia afero. Tio estas ankaŭ subteni nian revuon kaj per ĝi, kontribui al la antaŭenirado de nia movado en nia regiono.

Per la helpo de ĉiuj ni estas certaj sukcesi. Nin ne forgesu ke la estonteco, la triumfo de nia idealo, de nia lingvo, kuŝas en la manoj de la esperantistoj. Geamikoj, ni fidas al vi.

LA REDAKCIO.

NI DAŬRIGU !..

Unufoje lerni Esperanton ne sufiĉas ! Oni nepre devas daŭrigi, kaj praktiki la lingvon, ĉu parolante, ĉu legante, ĉu korespondante kun eksterlandanoj. — Sed kion legi ?

Certe esperantaj libroj kaj ĵurnaloj ne mankas, tamen ili ofte estas iom tro malfacilaj por tiuj, kiuj sekvis nur elementan kurson. Nia celo estas prezenti monatan kaj stilsimplan paĝon, pritraktante diversajn temojn, sen iu ajn ordo.

Por hodiaŭ mi volas traduki, por vi, kelkajn gajigajn anekdotojn, inspiritajn de la klasrekomenco.

Profesoro. — Kion signifas tio, lernanto Petro ? Via franca verkaĵo : Priskribo de mia ĝardeno, estas, laŭvorte, tiu, kiun via frato donis al mi, la pasintan jaron !

Lernanto. — Estas ĉiam la sama ĝardeno, sinjoro...

(El "L'Est Républicain".)

— Patro, diras tiu knabo, hodiaŭ mi ŝparis tri frankojn.

— Ĉu vere ? Tre bone ! Kiel do ?

— Irante al la liceo, mi ne uzis la tramon sed kuris post ĝi, do 1 fr. 50, kiun mi ne elspezis. Kaj la samo okazis por reveni...

— Venontfoje vi kuros post taksautomobilo, tiel vi ŝparos minimume 20 frankojn !..

En klaso de malgrandaj knabinoj, la instruistino diras : « Miaj karaĵ

infanoj, mi donas al vi duonan horon por fari desegnaĵon, per kiu vi montros tion, kion vi deziras esti, kiam vi estos plenaĝaj ».

Kiam la tempo forpasis, la instruistino kolektas la foliojn kaj rigardas ilin.

Nur la malgranda Johanino donas blankan folion. La instruistino, mirigita, vokas Johaninon :

— Nu, Johanino, vi ne scias, kion vi volas esti, kiam vi estos grandaĝa.

— Ho jes, fraŭlino !

— Kion do ?

— Mi volos esti edzinigata, sed mi ne scias, kiel oni tion desegnas.

(El "Paris-Soir").

— Paŭlo, diras la instruisto, ankoraŭfoje vi forgesis vian plumigon ! Estas nekredible ! Kion vi dirus pri iu soldato, kiu irus al la batalo sen pafilo ?

— Mi dirus, ke li estas generalo...

(El "Almanach Saŭba").

En aŭtobuso. — Jonjo, la granda fratino, kondukas sian frateton Peĉjo al la avino. La knabeto, malvarmamita, brue nazenspiras. Iu maljuna virino, ekscitita, demandas :

— Ĉu vi ne havas naztukon, mia eta amiko ?

— Jes ja, sinjorino, respondas la malgrandulo, eltiranta el sia poŝo grizan tukaĉon, sed panjo ne permesas, ke mi pruntedonu ĝin...

Kaj nun mi diras : *Ĝis !*

(El "Manuel Général").

ADE.

✻ POR RIDI ✻

LA REGULARO

S-ro Nazenval, staciestro de Stulturb, estis serioza, laborema funkciulo kun inteligenteco apenaŭ sub la nivelo komuna.

Jam dum junaĝo, S-ro Nazenval sentis la destinvoĉon. Li aperis en la mondon kun lokomotivo en la ventro, samkiel aliaj naskiĝis kun teatro aŭ uniformo.

Post feliĉa infaneco forpasigita rigardadante preteriri la vagonarojn, S-ro Nazenval enoficiĝis ĉe la Nordokcidenta fervoja kompanio. 30 jarojn poste, kiel rekompenco pro sia lojala deĵorado, li ricevis la postenon de Staciestro de Stulturb.

Ĝi estis trankvila situacio, sed S-ro Nazenval estis tro konscienca por ĝui la kvietecon de tiu senzorga ofico.

Nokte, li malbone dormis : li sonĝe vidis sin respondeca pri terura katastrofo pro forgeso reteni la trajno 3417an, aŭ post la ekiro de la 3418a, li konstatis ke li forgesis ŝargi kofron, tiam li ekkuris malantaŭ la lastan vagonon kun la kofro sur sia dorso, sen sukcesi trafi la trajnon.

Foje, li abrupte vekigis opiniante ke la telefonilo sonoris ; li rapide levigis, duone vestiĝis, tamen ne forgesante la orgalonitan kepon kaj enŝtormis en sian oficejon, kie regis profunda kvieto. Tiam, li revenis kaj antaŭ ol endormiĝi li lernis parkere kelkajn paĝojn el la ĝenerala regularo.

S-ro Nazenval estis tute sorbigata de la regularo kaj pri ties aplikado li estis nekoruptebla.

Iun tagon, la 3418a alvenis kun 25 minutoj da malfruo.

La vojaĝantoj jam ekscititaj angore rigardis sian horloĝon. La allasita unum minuta haltado jam estis for kaj la vagonaro ankoraŭ ne ekveturis.

Cu S-ro Nazenval dormis ? Tute ne, en tiu momento S-ro Nazenval estis la plej malfeliĉa el ĉiuj staciestroj. Post la kutimaj rapidu... rapidu... li kuris en sian oficejon kaj eliris kelkajn minutojn poste kun vizaĝo pala pro emocio, li rapidegis en la halon ; suprengrimpis al sia dormoĉambro kaj poste galopis ĝis la ekstremo de la korto.

Iu malpacienca vojaĝanto provis havigi klarigon pri tiu prokrasto. Nazenval kun la okuloj elkapiĝintaj grumblis tiam solan vorton : Regularo ! regularo !

Maljuna sinjoro tute pridemandis la kondukiston, sed tiu flegme respondis : Mi ne scias, atendas la forpermeson.

Kontuzo sukcesis kapti S-ron Nazenval kiu elrapidis el la atendejo :

— Nu... ĉu tio daŭros ankoraŭ longe ? Kio okazas ; Ha ! en Anglujo oni ne vidus tion.

En Anglujo ! blekis S-ro Nazenval, tuŝita je la sentema punkto de konscienca staciestro, ili ne estas pli inteligentaj ol ni en Anglujo, cetere vi tudas min, kial vi vojaĝas ?

Post tio, li eniris en la pakgardejon. Nun, la pasaĝeroj minacis la materialon de la kompanio. La situacio pli kaj pli malboniĝis. La krioj kaj insultoj preskaŭ degeneris en revolucion, kiam subite, el unuaklasa kupeo, aperis vojaĝanto, kiun Nazenval rekonis kiel S-ron la Inspektiston de la kompanio.

He, staciestro, kion vi atendas por signali la ekiron ?

— Pardonon, S-ro Inspektisto, respondis serene Nazenval, sed mi ne volas kontraŭi la regularon.

— Kion ? Kion vi parolaĉas ?

— Jes, S-ro Inspektisto, mi ne povas ordoni la ekiron, mi perdis mian fajfilon.

M. DELCOURT.

DIVERSAĴOJ

Esperantista Biblioteko en St-Omer.

S-ro Deligny donacis al la urba Biblioteko sian tutan kolekton de esperantajj, pligrandigitan de la dokumentoj al li donacitaj de la herediutoj de S-ro Michaux.

Tiu biblioteko ; ordigita en speciala fako entenas 1500 numeroj, inter kiuj la unuajn lernolibrojn de D-ro Esperanto (1887-89), ĉirkaŭ 30 broŝurojn eldonitajn de 1889 ĝis 1900, multajn ĵurnalojn kaj revuojn, lernolibrojn de 40 aliaj provoj de lingvoj internaciaj. La arkivoj konsistas en multegaj leteroj de Doktoro Zamenhof kaj aliaj eminentaj Esperantistoj : Bourlet, Boirac, Cart, Sebert, de Beaufront k. t. p.

Plie : riĉa dokumentaro pri la unua kongreso, kaj unuaj provoj de organizado, pri naskiĝo kaj diskonigo de Ido, k. t. p.

Oni inaŭguros tiun esperantistan fakon dum la printempa kunigo de nia Federacia Komitato. Ni donos pluajn informojn en nia venonta numero.

Provizora Kato miaŭas !

Via ŝatata "Verda Kato" estas denove sur posteno. Kun plezuro mi redonas al ĝi la plumon, kiun ĝi tiel lerte regas. Mi dankas al vi pro via bonvolo kaj atento, kaj proponas al vi rendevuon en alia paĝo, ĉar, karaj gekomencantoj, vi devas daŭrigi !

Federaci-Komitata Kunveno.

La Federaci-Komitata Kunveno okazis dimanĉon la 27-an de oktobro en Douai. Multaj tre interesaj problemoj estis pritraktaj kaj decidoj alprenitaj dum tiu kunveno. Pro manko de loko kaj la neebleco redakti rapide plenan raporton ni presigos ĝin en la venontan numeron.

Deziras korespondi :

S-ro Nikola Iliev, Str. Zelenka, 12, en Tirnovo (Bulgarnjo). Li interŝanĝas P.M.

S-ro Lucien Dejeans, 25 jara, 33, rue de la Gendarmerie prolongée, Rosendaël (Nord) Francujo.

En la Esperantista Familio.

Al niaj fervoraj samideanoj, Ges-roj Mommaerts-Thery, el Anzin, naskiĝis, la 22-an de oktobro, sana bubeto Jobano. Ni estas feliĉaj gratuli ĉi tie la feliĉajn parencoj kiuj estas ambaŭ tre agemoj propagandistoj de nia afero.

Al S-ro Delavigne, el Longpré-les-Corps-Saints, kiu estas malsana de longaj monatoj, ni deziras plenan resanigon.

Niaj samideaninoj Mad. kaj M. Claeysen, el Malo-Jes-Bains havis la doloron perdi sian patrinon kiu mortis lastan monaton. Ili bonvolu akcepti la sincerajn kondolencojn de nia esperantista familio.

Grand pas en avant.

Dans la luxueuse brochure de propagande éditée récemment par l'Office de Tourisme de la ville de Vienne et décrivant admirablement les beautés et les curiosités de la capitale de l'Autriche, on peut lire, page 34, dernières lignes (édition en français) :

« Ces derniers temps les trésors de la Bibliothèque Nationale ont été enrichis par l'adjonction du Musée d'Esperanto, le premier du genre. »

TRA LA GRUPOJ

ARRAS.

La grupo kunvenis ĵaŭde la 23-an de septembro en la Komerca Cambro. Denun la ĉiusemajnaj kunvenoj okazos en tiu loko ĵaŭde de la 30-an 15 min. ĝis la 22-a.

Oni klopodas por aranĝi kunvenojn en alia kvartalo : rue de St-Quentin kaj verŝajne komence de oktobro la kunvenoj okazos, kiel psintjare, en la tica lernejo.

S-ro Collot baldaŭ malfermos novan kurson por komencantoj. Plie malnovaj verdsteluloj sin preparas al superaj ekzamenoj. Nia agema amiko S-ro Georges Bastide, nun en Rabat (Maroko) aktive propagandas en sia nova loĝlando; li intencas instrui laŭ rekta metodo kaj sendis al ni tre belan humoran kanton laŭ la konata ario "L'ami Bidasse", kiu montras veran talenton.

ARTEZA DISTRIKTO.

Ni klopodas por malfermi ciklon de Cseh-kursoj gvidotajn de S-ro Sipke Stuit. Nun ĉio estas preta en Béthune kaj Lillers. Ni atendas firmajn respondojn de Bruay por ke la tri apudaj grupoj okazu samtempe.

Tri aliaj urboj estos poste "verdstelumitaj" kie ĝis nun ekzistas nur fidelaj sed hezitemaj izoluloj. Tiuj urboj troviĝas proksime de Lens nia venontjara kongresurbo.

Aliaj klopodoj ĉiam daŭras por starigi aŭ firmigi la grupojn en Achicourt kaj Marceuil; tie ankaŭ nia situacio estas multe pli bona ol en la pasinta jaro.

Ni klopodas ankaŭ malfermi kurson en Vincy — ĉiam do proksime de Lens por ke la arteza popolo estu allogata de la kongreso kaj dank al tio iĝu samideano.

DESVRES.

Sukcesis en la "Atesto pri Lernado" S-ro Frammery, kasisto, nun lernanto en la Instruista Instituto en Arras.

Ekspozicio en la urbo dum 15 tagoj. Komence de novembro, propaganda prelego. Poste kurso por plenaĝaj personoj, de novembro ĝis februaro. En la Supera lernejo okazos du kursoj, elementa kaj komplementa dum la tuta jaro, de oktobro ĝis julio. Ekzamenoj okazos dum aprilo.

DOUAI.

Un cours d'Espéranto pour débutants aura lieu cette année à l'École Pratique Edmond-Labbé, place Carnot, sous la direction de Mlle Yolande Leveugle diplômée de l'Atesto pri Kapableco.

Ce cours aura lieu tous les vendredis de 18 h. 30 à 20 heures, à partir du vendredi 22 octobre. Entièrement gratuit il sera accessible non seulement aux élèves des Cours Professionnels mais aussi à toutes les personnes qui désirent apprendre l'Espéranto.

A l'occasion d'ouverture des cours, le groupe organise une fête de propagande qui aura lieu le dimanche 24 octobre à 16 heures dans la salle du Denier des Ecoles Laïques, 5, rue Fortier. Cette fête à laquelle des artistes douaisiens réputés donneront leur concours comportera une partie musicale, des chants, une petite pièce d'ombres, ainsi qu'une courte démonstration de la langue auxiliaire Espéranto; elle se terminera par une heure de danse avec orchestre-jazz. L'entrée en sera gratuite.

JEUMONT-MARPENT.

La grupo eldonas specialan propagandan flugfolion kies titolo estas "Paca Ligilo", bulteno de la Esp. grupo de Jeumont-Marpent. La unua numero de tiu folio laŭdas meriton de Esperanto, kiel necesan komplementon por la pacaj rilatoj inter popoloj.

La folio estas tre belaspekta kaj ni varme rekomendas al ĉiuj grupoj

uzi ĝin por sia propagando; sufiĉas ŝanĝi nur la nomon de la grupo kaj la adreson de la kursejo. Pri tiu afero ni rekomendas al la grupoj sin turni rekte al S-ro O. Burton, sekretario de la grupo, 184, rue de Maubeuge en Jeumont. La kurso gvidata de F-ino Bretelle okazas ĉi-lunde je la 19-a en Cours Professionnels.

FRESNES.

Sub la gvidado de S-oj Centnersver kaj Léchelle 2 kursoj funkcias ĉiumerkrede en la Urbodomo: unuagrada kaj perfektiga. Dank'al vigla propagando kiu tute ne ĉesis dum la libertempo ni esperas havi grandan sukceson. La ambaŭ kursoj komenciĝos la 6-an de oktobro.

LA CAPELLE-EN-THIÉRACHE.

De nelonge ekzistas ĉi-tie Junulargastejo. Sr-ino Lotthé sukcesis en siaj klopodoj por ke oni disponigu ĝin al la esperantista junularo. Jen la kondiĉoj. Lito por la tuta restado — 3 fr. matenmango — 2 fr. tagmango — 6 fr. vespermango — 7 fr. entute 15 fr. potaĝe. Por la junulinoj estas 4 litoj en knabinlernejo. Por la junuloj — 5 litoj en pavilono ĉe bela privata ĝardeno.

La Capelle kuŝas en tiel-nomata Malgranda Norda Svisujo kaj la ekskursoj ĉi-tie estas tre belaj.

Kiu deziras pli detalajn sciigojn povas sin turni rekte al nia afabla samideanino S-ino Lotthé, 20, Grand'Rue à La Capelle (Aisne).

LENS.

La elementa kaj perfektiga kursoj gviditaj de la fama Esperanto instruistino, F-ino Margarete Saxl, kaj organizitaj de Lens a grupo "Zamenhof" akiris grandan sukceson.

La 9-an de septembro okazis la malfermo de la kursoj en la urbodomo de Lens.

La kunvenon prezidis S-ro Mouton, direktoro de la knaba lernejo en Lens. Li estas tre favora al nia movado. Post kelkaj varmaj vortoj kaj alvoko al ĉiuj ĉeestantaj lerni Esperanton, li donis la parolrajton al la advokato S-ro Hornez, kiu parolis dum unu horo pri la movado, montrante per altsentaj vortoj la gravecon de la Esperanto-movado kaj ĝian belan, noblan idealon.

Post kelkaj dankvortoj de S-ro M. Max, prezidanto de la loka grupo, F-ino Saxl faris sian provlecionon al 75 entuziasmaj geaŭskultantoj.

La kurso de F-ino Saxl finiĝis kun granda sukceso. Partoprenis ĉirkaŭ 40 gelnantoj, kiuj estis vere entuziasmitaj pro la interesa kaj gaŭja maniero de la instruado.

Nolinde estas, ke la kurso estis internacia, ĉar partoprenis krom francoj, poloj, jugoslavo, svisino, kaj Hungaro.

La gelnantoj esprimis sian deziron, ke baldaŭ F-ino Saxl revenu en nian regionon por gvidi daŭrigon kurson.

La estraro de la grupo "Zamenhof" korege dankas F-inon Saxl pro sia fervora laborado por nia movado.

S-ro Erjavec, daŭrigas la kurson ĉiuj lunde kaj Ĵaŭde je la 19 h. 30 en la lernejo Carnot, 27, rue Anatole-France.

VALENCIENNES.

Sroj Huin kaj Cent yigle propagandas koj esperas ke en la fluanta

jaro la nova kurso, kiun ili intencas gvidi estos bone vizitata. Komence, de oktobro okazos kunveno de grupanoj kaj de novaj adeptoj.

En Bruay-Thiers apud Valenciennes okazis esperantista propaganda kunveno speciale por polaj junaj ministoj. Prelegis S-ro Huin en franca kaj S-ro Cent en franca kaj pola lingvoj. Post la kunveno oni kolektis pli ol 30 alskribigoj al la kurso. Tiu nombro certe kreskos. Oni klopodas por havi kiel kursejon lernejon apartenantan al la Administracio de Anzinaj Minejoj.

MALNOVAJ NOVAĴOJ

En "La Revuo" de Majo 1908 (n° 9), oni legas :

« La "Institut Pasteur" en Lille estas vizitata de 60 Esperantistoj gvidataj de ĝia Direktoro ; la eminenta D-ro Calmette, kiu sin proklamis fervora aprobanto de nia afero kaj aliĝis inter la unuaj al la Grupo de Lille. »

En "La Revuo" de Augusto 1908 (n° 12) :

« Karakteriza grupiĝo de la franca esperantistaro. — De kelkaj semajnoj ĉiufanke plimultiĝas la Regionaj Federacioj, kies ĉefaj celo kaj bazo estas "Unuigo por kaj per Zamenhofa Esperanto". — En Armentières fondiĝis, la 28 de Junio, la Federacio de Nordaj Grupoj el la tri departementoj : Nord, Pas-de-Calais kaj Somme ; ĉeestis pli ol dudek delegitoj el Lille, Arras, Douai, Valenciennes, Béthune, Anzin, St-Amand, Amiens, Condé, Boulogne-sur-Mer, K.C. Ili voĉdonis regularon kaj elektis jaran komitaton, kies prezidanto estos nia agema amiko Durieux el Lille, kun S-ro Dubois, el St-Amand, kiel Sekretario, 220 kunmangantojn kunigis bela festeno, dum kiu parolis S-oj Coonen, helpurbestro, D-ro Briquet, prezidanto de la tiea grupo, Connesson, inspektoro de l'Unuagrada Instruado, Van der Biest, nia fervora kaj fidela antverpena samideano, Sampa Luoma, finlanda instruisto, kaj Durieux. Fine, post tre korekta toasteto de dekjara knabo, la juna Lespagnol, nia bonega amiko, Gabriel Chavel faris varman kaj elokventan alvokon al fideleco de ĉiuj al nia Zamenhofa Lingvo kaj al Lingva Komitato. »

KONSTANTA SUBTENO

Tria listo.

La Grupo de Amiens 75 francs.
F-ino Colléatte (el Amiens) 35 francs.

Entute 100 francs.

Niajn plej sincerajn dankojn al niaj amikoj kiuj malavare helpas nin en nia malfacila tasko. Sed ni ŝatus ke tiuj ekzemploj estu sekvataj de multnombraj personoj.

LITERATURA ANGULO

Ve-sed vere ! — la dolĉaj tagoj de libertempo pasis kaj kun ili la somero.

La pompa verdo de la arbo ŝanĝiĝis en diverskolora flavo aŭ bruno ; lace faladas la folioj teren kaj amikiĝas kun la koto.

Fermiĝas la ekspozicio de l' Naturo. La vivo retiras sin. Ankaŭ la suno. Nur fojfoje, kvazaŭ almoze, ŝetiĝas pala lumstrio tra la griza firmamento. La gajaj hirundoj fuĝis jam al foraj, varmaj landoj...

Jes, denove aŭtunas.

Denove... Momenton mi flugu returnen al la tempo, kiam la esperanta mikrobo ankoraŭ ne atakis min. Felicaj infanaroj, Felicaj aŭtunkaj vintrovesperoj. Panjo montris al ni novan mondon ; rakontadis fabelojn. Estus vane serĉi vortojn por pentri tiun atmosferon, en kiu ni vivis. Sed varman rebrilon pri tiuj tagoj mi retrovis antaŭ kelka tempo.

Kaj tio dank' al nia Majstro, dank' al Esperanto.

Denove ve-sed vere ! — multaj el niaj ĝeamikoj ne scias, ke Zamenhof donacis al la esperantistaro riĉan kolekton de la plej belaj fabeloj, tiujn de Andersen. Ĉiu aŭdis pri la fabeloj de Andersen. Certe, kaj ĉiu devus legi la facilstilan, fluan tradukon en kiun Zamenhof vestis tiujn poeziplenajn rakontojn.

Fabeloj de Andersen aperis ĝis nun en tri volumoj. Ĉiu po 150 paĝoj ; prezo 9 fr.

Kiu deziras, eĉ estante granda infano, fari fantazian vojaĝon al la lando de l'fabelo kaj samtempe pli bone ekkoni la veran, Zamenhofan lingvon, legos ĉi tiujn fabelojn ĝue kaj profite.

S.

POEZIO

REGNO DE ANIMOJ

Silvio :

La nokt' amfava surŝimas l'amantojn
Per sia ĉiela edziĝo-mantel',
Plej brilajn alkroĉis la nokt' diamantojn
Al sia velur' el somera ĉiel'.

Ce l'ombra ĝardeno ne estas koloroj
En tiu mistera malluma ĉi hor',
Susuras la branĉoj, odoras plej floroj,
Kaj am' estas milda deziro de plor'.

La voĉ, kiu ĝemas, la voĉo kantanta,
La voĉ' kiun igas vibradi l'amtrem'
En nokt' plej malpie ĝi estas sonanta
Nur kvazaŭ kun preĝoj miksitaj blasfemo.

Anim' de l' silento, la plej eminenta,
Ĉar via silento nur estas la vort',
De kiuj formortis en amo silenta,
De kiuj silentis en ama la mort'.

De kiuj, amante nin ege dumvive
Ne sciis esprimi l'amegon al ni.

Cu tiu nokt-voĉo nur sonas fiktive,
Kaj amon, eternon, ne diras al mi ?

Cu, panjo, ne viaj okuloj ellumas
El tiu steleto
Brilanta samkiel larmet' senfinama
En nokto kun tremo ?
Eksciĉu per vi l'amatino, ke mi amis
Nur vin sur la tero,
Kaj post via morto nur kisis min luno
De tiu steleto !

(El "La kreita profitoj"
de Jacinto Benavente, esp. de Vicente
Inglada, Akademiano).

LIBROJ

"APERÇU SUR L'ÉVOLUTION DU PROBLÈME DE LA LANGUE AUXILIAIRE" est le titre d'un ouvrage que vient de faire paraître notre samideano M. Vernay.

Ce livre dont la préface a été écrite par Me Degand, Avocat, Docteur en Droit et Président du Groupe Espérantiste de Dunkerque, contient une centaine de pages dont 12 clichés hors-texte.

Toute la question de la langue auxiliaire depuis les origines y est exposée, dans la première partie, sous une forme simple et condensée. La seconde partie traite de la naissance et du développement du mouvement espérantiste dans la région du Nord et à Dunkerque. Un appendice est consacré à M. Ernest Archdeacon, le grand pionnier de l'Automobile, de l'Aviation et de l'Espéranto.

L'ouvrage présente, dans ses quinze chapitres, des aperçus relativement peu connus sur notre langue et qui ne sont guère, en général, étudiés dans les cours d'Espéranto. C'est pourquoi son usage sera précieux à tout espérantiste ou sympathisant.

Comme le dit justement Me Degand, dans la préface, « l'ensemble est d'un haut intérêt. Tous les Espérantistes liront avec plaisir et profit le livre consciencieux qui honore grandement son auteur ».

Ajoutons que ce livre est vendu au profit de la revue espérantiste "Nordfranca Esperantisto". Son prix est de 10 francs franco. (Chez l'auteur, M. Vernay, 18, rue Albert Ier, Dunkerque (Nord), Compte Chèque Postal Lille N° 403.50 Vernay).

Nous publions dans ce numéro, à titre de spécimen, quelques pages du livre de M. Vernay. Nous engageons vivement tous nos lecteurs à se le procurer.

MAX.

TRADUKO DE LA PROVTEKSTOJ EN LA GVIDLIBRO, proponita de Profesoro G. Waringhien, Prezidanto de Franca Esperanto Instituto 63 p. 4,50 fr. Ĉe S.F.P.E. 34, rue de Chabrol, Paris (10e). Tiu libro, kies enhavo estas tre valora, estas nepre necesa al la esperantistoj kiuj deziras sin perfektigi kaj trapasi sukcese la superajn ekzamenojn. Ĝi estas la Komplemento al la Gvidlibro por la altgradaj Ekzamenoj de S.F.P.E.

INTERNACIA KANTARO (de la "Juna Vivo") West-Graftdyk, (Nederlandano) prezo : 4 f. fr. Enhavo : 34 kantoj kun muziknotoj. Belle prezentita, presita sur bona papero ĝi estas vere interesa. « La melodioj, diras la redaktanto en la antaŭparolo, estas plejparte kreitaĵoj de famkonataj komponistoj. La tradukantoj lerte esperantigis la tekstojn. »

« La diversité des langues est
un des plus grands malheurs
de la Vie. »

VOLTAIRE.

PREMIERE PARTIE

A la recherche d'une langue universelle

I. — LANGUES ET DIALECTES DANS LE MONDE

On estime à environ deux milliards d'individus la population actuelle du globe. (1)

Les différents idiomes parlés par les divers peuples de la terre sont évalués approximativement à 1.000 langues et 800 dialectes. Les parlars plus ou moins locaux sont innombrables.

Mais l'extension des langues parlées dans le monde est très inégale. C'est ainsi qu'à côté du chinois qui sous ses diverses formes est parlé par une masse de près de 400 millions d'individus, c'est-à-dire par près du cinquième de la population totale du globe, il se trouve des langues qui n'ont qu'une faible importance numérique.

Dans le monde, seules 29 langues sont parlées par plus de 10 millions d'individus (2).

En Europe, sur 120 langues parlées, 68 seulement le sont par plus de 100.000 habitants, 37 par plus d'un million et 19 seulement par plus de 5 millions.

On peut apercevoir, par ce qui précède, combien grande est la confusion du langage dans le monde. Et le nombre des langues employées par les hommes semble vouloir augmenter encore depuis la fin de la guerre européenne.

Les traités de paix ont créé ou restauré des nationalités et des langues : le polonais, le tchèque, le hongrois, le finlandais, les langues baltes, pour ne citer que celles-là. Demain ce sera peut-être le flamand, le catalan, le breton, d'autres encore... les Sionistes ressuscitent l'hébreu, les Irlandais le gaélique...

(1) Statistiques de la Société des Nations 1933/34. Estimation au 31-12-32 : Europe : 714.700.000 ; Afrique : 144.500.000 ; Amérique : 259.500.000 ; Asie : 1.113.100.000 ; Océanie : 10.000.000. Au total : 2.041.600.000 habitants.

(2) MEILLET. — Les langues dans l'Europe Nouvelle. Appendice de Tesnière, pages 483 et 484.

Nous savons qu'une langue unique pour tous les hommes est une utopie ; aussi nous ne nous arrêterons pas à cette idée. La solution pratique du problème est apportée par une langue auxiliaire, neutre, simple, facile à apprendre et que tout homme, digne de ce nom, emploierait comme langue seconde.

La nécessité et l'utilité pour les hommes d'une telle langue sont tellement évidentes que vouloir le démontrer à nouveau semblerait puéril. Cela n'est plus, à l'heure actuelle, contesté par personne. Comment pourrait-il en être autrement à une époque où le chemin de fer, l'automobile, l'avion transportent les hommes en quelques heures à travers de nombreux pays de langues différentes et où, sans sortir de chez soi on peut, par le téléphone ou la radio, recevoir des communications de tous les points du monde ?

L'existence d'une langue auxiliaire appliquée par tous les peuples, et particulièrement par les savants, dans leurs relations internationales — sans pour cela négliger leur propre langue — et permettant de se comprendre parfaitement par parole et par écrit apparaît comme un progrès immense, aux effets incalculables, et qui déjà s'impose comme un des facteurs dominants de la civilisation moderne.

L'invention de l'imprimerie fut une étape décisive pour la civilisation. Elle marque le commencement d'une époque nouvelle dans l'histoire de l'Humanité ; c'est la fin du Moyen-Age et l'avènement des temps modernes. En permettant à la pensée de se répandre dans toutes les classes de la Société, l'imprimerie prépara la voie aux multiples découvertes dont s'enorgueillit le monde contemporain. Elle eut aussi un autre rôle. Jusque là, les langages des hommes étaient d'une diversité extrême. Par suite du nombre croissant d'individus, se répandant en tribus dans des territoires nouvellement conquis et par suite surtout de l'absence presque complète de relations entre eux, l'évolution linguistique était, jadis, nettement divergente.

La découverte de Gutenberg et la naissance de la technique moderne renversèrent en quelque sorte cette évolution qui dès lors devint convergente. En effet, la possibilité d'intercompréhension spirituelle au moyen de l'imprimerie, les progrès de la technique et les moyens de communications ou d'interpénétration conçus et créés, firent de plus en plus éprouver aux hommes le besoin d'une communauté linguistique. C'est ainsi que des langues nationales furent formées, des différents dialectes parlés sur un territoire. L'exemple le plus typique de ce phénomène d'unification nous est fourni par la langue allemande.

Les rédacteurs des premières productions littéraires imprimées (surtout pendant la Réforme) devaient, pour que leurs écrits fussent compris par le plus grand nombre possible de lecteurs germaniques, les rédiger dans une langue accessible à la masse d'entre eux. Ils furent donc amenés à se servir du langage des chancelleries qu'ils enrichirent des mots et expressions les plus communs et les plus employés dans les divers dialectes germaniques. C'est ainsi que naquit la langue allemande commune.

L'invention de Gutenberg eut en quelque sorte comme conséquence l'unification des dialectes. Elle les transforma peu à peu en langue nationale littéraire, commune aux divers peuples de race allemande.

L'accroissement constant, prodigieux même depuis le début de ce siècle, des relations internationales, déborde singulièrement du cadre étroit et limité dans lequel celles-ci ont évolué dans l'Antiquité et au Moyen-Age. Cet accroissement, qui est la conséquence directe des nombreuses découvertes techniques et scientifiques modernes, rend plus actuelle, plus pressante, plus impérieuse que jamais, la solution pratique du problème de la langue auxiliaire universelle.

II. — L'IDÉE DE LA LANGUE AUXILIAIRE

On pourrait s'étonner que l'idée d'une langue auxiliaire qui nous apparaît aujourd'hui comme de si évidente et urgente nécessité ait mis tant de temps à s'imposer à l'esprit des hommes. Elle n'est cependant pas nouvelle.

« Les mêmes idées naissent chez tous les hommes », écrivait Florian (1). Et ceci est particulièrement vrai pour la langue auxiliaire.

De tous temps, à toutes les époques, les hommes ont lourdement senti combien était infranchissable l'obstacle résultant de la diversité presque infinie des langages parlés par les différents peuples. La création d'une langue commune fut, dès la plus haute antiquité, l'une des pensées prédominantes qui hantèrent le cerveau de l'être humain. Son intelligence et son ingéniosité tentèrent à maintes reprises de résoudre ce difficile problème.

L'homme antique voyait dans la diversité des langages une punition de Dieu infligée à l'humanité. La Bible, comme les légendes perses et assyriennes, qui nous décrivent l'histoire de la Tour de Babel, nous rapportent que l'Humanité ne parlait à l'origine qu'une seule langue. Mais les hommes se sentaient puissants. Ils rêvèrent d'atteindre le ciel en construisant une tour immense. Dieu, pour les punir de leur audace et aussi pour les priver de leur puissance décida de confondre leur langage. Les hommes ne se comprirent plus et furent dans l'impossibilité d'exécuter leur projet orgueilleux.

Dans les temps anciens, des hommes cultivés rêvèrent eux aussi d'une langue universelle. Divers projets très rudimentaires encore, naquirent. Dans leur imperfection même, ces projets présentent un intérêt historique considérable. Ces premières tentatives de création d'une langue universelle, nous démontrent combien, l'homme qui vivait à ces époques lointaines, avait déjà senti la nécessité d'un langage commun.

Le célèbre médecin et astrologue du Moyen-Age, Michel Nostredame (Nostradamus) dans ses fameuses prédictions (2) avait annoncé l'apparition d'une langue commune que les peuples latins et les peuples orientaux emploieraient dans leurs relations.

Mais ce sont incontestablement les grandes découvertes maritimes des XIVème et XVème siècles qui firent sentir de plus en plus le besoin d'une langue auxiliaire. La conquête du Nouveau-Monde ouvrit des perspectives magnifiques et grandioses de relations nouvelles. Pour ces relations il n'était plus possible de se borner à l'usage des langues employées dans les limites de l'ancien monde c'est-à-dire : langues babylonienne, grecque,

(1) Description de la Perse, du Gouvernement, des Mœurs et des Religions de ses habitants, page 99.
(2) « Centuries », Lyon 1556.

latine, y compris même ce jargon parlé dans les ports méditerranéens et appelé langue franque. Il fallait une langue nouvelle, susceptible de former la liaison entre les peuples de l'ancien et du nouveau monde.

Les relations entre peuples s'accroissant à mesure que la civilisation évoluait et que se multipliaient les moyens de communication, on sentait toujours davantage le besoin d'un instrument plus perfectionné d'intercompréhension. C'est alors que les grandes langues nationales tendirent à jouer le rôle de langue internationale.

Ce n'est qu'à des époques beaucoup plus rapprochées de nous, et notamment à partir du xvii^m siècle, que de grands philosophes et des savants comme Bacon, Comenius, Leibnitz, Condorcet, Condillac, Voltaire, Beauzée, Ampère, etc., etc., tentèrent de créer des systèmes plus ou moins parfaits de langue ou d'écriture universelles. Nous n'aurions garde de passer sous silence, dans ce rapide aperçu, le grand René Descartes qui, déjà en 1629 écrivait : « la langue artificielle est possible et on peut trouver la science de laquelle elle dépend ». Dans sa lettre à l'abbé Merseune il formule déjà les bases de ce que devait être cette langue.

Il serait trop long et fastidieux d'indiquer ici, même sommairement, les nombreux projets de langue universelle qui virent le jour, en particulier à l'époque de la Révolution Française. Rappelons cependant, à titre de curiosité, que Raymond Poincaré lui-même n'a pas dédaigné de s'intéresser au problème. En 1880, il avait fait paraître, en collaboration, à Nancy, un ouvrage dans lequel il soumettait un projet de langue auxiliaire dont la construction reposait sur les bases de la langue grecque ancienne.

III. — CLASSIFICATION DES SYSTÈMES

Trois siècles de recherches ont produit environ 320 projets de solution du problème de la langue auxiliaire. Ces projets sont aussi divers que les bases mêmes sur lesquelles ils reposent. Nous pouvons les classer en trois catégories. Ce sont celles :

- a) Des systèmes pasigraphiques et philosophiques.
- b) Des systèmes purement artificiels.
- c) Des systèmes basés sur les langues vivantes.

A) Systèmes pasigraphiques et philosophiques.

A ce groupe appartiennent des systèmes qui ne proposèrent pas à vrai dire, une véritable langue internationale mais plutôt un système d'écriture universelle. Chaque mot a un signe ou une figure particulière (comme par exemple dans l'écriture chinoise ou les hiéroglyphes égyptiens). Chaque peuple aurait lu et interprété ces signes dans sa propre langue. Leur signification eut été la même pour tous les peuples, de même qu'aujourd'hui les chiffres arabes sont lus d'une façon différente par les habitants de pays de langues diverses mais conservent toujours leur même valeur.

B) Systèmes de langues artificielles.

Nous classons dans ce deuxième groupe les projets de langues susceptibles d'être écrites et parlées, mais dont les mots ont été choisis arbitrairement par l'auteur. Elles n'ont donc rien de commun avec les mots des langues dites "naturelles".

Le plus intéressant projet de ce groupe est sans contredit le "Solrèsol" dont l'auteur est le Français J. F. Sudre. Celui-ci prit pour base de sa langue les sept notes de musique : do, ré, mi, fa, sol, la, si, qui sont les mêmes dans le monde entier et d'une internationalité parfaite.

Pendant plus de quarante ans il travailla à l'élaboration de la théorie, de la grammaire et du vocabulaire de sa langue.

Des combinaisons de notes, de 1 à 7, formaient les différents mots de la langue musicale "Solrèsol". Voici quelques exemples :

si = oui	doré = je	rédó = mon
do = non	domi = vous	rémi = votre
ré = et	dofa = il	réfa = le sien
	mi = ou	
dorémi = jour	dorési = siècle	
doréfa = semaine	domisol = Dieu	
dorésol = mois	solmido = diable	
doréla = année	sollasi = monter	
dorédo = temps	silasol = descendre	

Victor Hugo, Lamartine, Humbolt, etc., exprimèrent leur sympathie à l'auteur. Celui-ci fut même introduit à la Cour de Napoléon III et obtint une pension.

Quoique simple et offrant de grands avantages sur les systèmes philosophiques et pasigraphiques, la langue "Solrèsol" était cependant assez imparfaite. Elle ne convenait pas à l'usage. Mais l'idée en était excessivement intéressante. On pouvait non seulement écrire et parler les mots de "Solrèsol", mais aussi les chanter, les siffler ou les jouer avec un instrument de musique. De plus on pouvait écrire les mots sur des portées de musique ou les remplacer par des chiffres, comme par exemple : domisol = 135, solmido = 531, etc. On pouvait également exprimer les mots au moyen de sept couleurs différentes ou par des signes distincts de la main.

C) Systèmes basés sur les langues vivantes.

Les divers projets de langue universelle que pendant trois siècles les penseurs avaient étudiés et créés s'avéraient beaucoup trop imparfaits. Les mots étaient trop difficiles à apprendre et à retenir.

Tous ces systèmes étaient arbitraires. Ils reposaient sur l'invention ou l'imagination d'un homme. Ils créaient de toutes pièces des signes, des combinaisons de chiffres ou de lettres. De ce fait même ils n'étaient guère praticables que par leurs propres auteurs.

Après avoir épuisé toutes les hypothèses, tous les systèmes possibles ou imaginables on commença à comprendre que la langue internationale devait s'inspirer des langues naturelles, vivantes ou mortes. Les penseurs songèrent donc à appuyer plus ou moins leurs recherches et leurs inventions sur ce principe. Bien que manquant de base et de méthode, ils arrivèrent à des solutions de plus en plus rapprochées du but à atteindre.

C'est ainsi que furent créées les langues du troisième groupe : Langue

Hôtel recommandé :

HOTEL DE FRANCE

Rue de l'Hôtel-de-Ville, ABBEVILLE

DINOUARD, Propriétaire - Téléph. 42

RADIO-APARATO « RENOVOX »

Preciza reguligo
Bela aspekto
ALTKVALITA MATERIALO
0 lampoj
CIAJ ONDOJ
Variabla Selekteco
Amerikaj lampoj
Mezgrandaj frekvencoj
(kun fero)
405 kilocikloj

Antaŭ-selektigilo efika
Diverskolora cifereplato
7 kaj 14 kilocikloj po komutatoro
Luma akord-indikilo
Duobla toneco - Elektro-dinamo
Grandmodela lutaparolilo, naviganta
nekompareblan muzikecon, kiu igas ĉiun
modelon vera radio-aparato de muzikamantoj

PREZO : 2.035 FR.

10 % -a rabato por N.E.-abonantoj

Anciens Etablissements

Lavoix & Renouard

49ter, Rue d'Arras - DOUAI

ESPERANTO - ĈAMPANO

Grand 1er eru - Unua Vinberregiono

Klasigita en 100 % kategorio

Lau gustoj : Dolĉa ; Duondolĉa ; Maldolĉa

Prez. j en beims :

Carte verte (verda kapuĉo) po botelo, 10. fr. fl.

Mendu al samideano

R. CHANCE, 3, rue René-Bourgeois, REIMS (Francoj),

Pago al R. Chance, Mailly-Champagne (Marne)

Paŝteka-konto : Nancy 334-72

M. MAX

TAILLEUR

Téléphone 603

16, Rue Gambetta
LENS (P.-de-C.)

Méthodes et Dictionnaires Esperanto Librairie BRUNET

32, RUE GAMBETTA, ARRAS

Téléphone 81 - Ch. P. Paris 177-87

Liste de Livres sur demande, contre un timbre de 0 fr. 50

EXPORT

BRAUNIA

Buvez les bonnes Bières
de la Brasserie CARLIER

11, rue Félix-Faure, COUDEKERQUE-BRANCHE

R. C. 88 - Tél. 670 Dunkerque

Elles sont livrées partout et chez tous
en fûts et en bouteilles

BOCK LUXE

BOCK IDEAL

Hôtel-Pension "EOLE"

Madame PESSEY

158, 159, 160, Digue de Mer

MALO-LES-BAINS (Nord)

Téléphone 10.25

Vue magnifique sur la mer

TOUT CONFORT - PRIX MODÉRÉS

Reduction 5% aux Espérantistes
Esperanto parolatu

De la mi-juillet au 31 août, séjour à Phôtel
du professeur hollandais THIEN

PORTO VASMONTÉ

H. DE VASCONCELLÓS, O. PORTO

Agent général : C. DOLPHENS

39, rue Gustave-Jouquet, à LILLE

Tout le confort

Petits déjeuners

HOTEL DU GLOBE

58 bis, Rue de Lanery - PARIS (10e),

entre la Gare de l'Est et la Place de la République

Métro : Lanery

Tél. Botzaris 42-37

Esperanto-Literaturo je originala prezo

Liveras al vi :

ESPERANTO
BAUDIMONT-ARRAS